Tapio Tuomas 28.11.2023

Epävirallinen kauppaministerikokous 19.-20.10.2023

EU:n kauppaministerit kokoontuivat epävirallliseen kokoukseen Espanjan Valenciaan 20.10.2023. Suomea kokouksessa edusti ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio.

Taloudellista turvallisuutta koskeva työ etenee. Kauppaministerit korostivat, että turvallisuutta edistävien toimenpiteiden tulee olla tarkasti kohdennettuja ja perustua tutkittuun tietoon. Kauppavirtojen monipuolistaminen on tärkeä väline riskien hallinnassa.

EU–Intia-neuvottelujen osalta haettiin ministerien näkemystä siitä, miltä osin neuvottelutavoitteita tulisi arvioida uudelleen. Jäsenmaat painottivat ”merkityksellisen” tuloksen saavuttamista markkinoillepääsyssä. Joissakin kysymyksissä jäsenmaat olisivat valmiita maakohtaiseen räätälöintiin. Komission tavoitteena on neuvottelujen loppuunsaattaminen ennen kevään 2024 vaaleja (EU-vaalit ja Intian parlamenttivaalit).

Lounaan keskustelu kauppasopimuksista painottui Mercosur-sopimuksen käsittelyyn.

1. Taloudellisen turvallisuuden strategia: kauppanäkökohdat

Ministerit keskustelivat kesäkuussa hyväksytystä taloudellisen turvallisuuden tiedonannosta, ensimmäistä kertaa kauppaministerikokoonpanossa. Kokoukselta haettiin poliittista ohjausta erityisesti siihen, miten kauppapolitiikkaa tulisi hyödyntää taloudellisen turvallisuuden edistämisessä. Erityiskysymyksinä mm. sisäänpäin ja ulospäin suuntautuvien investointien tarkastelu sekä vientivalvontaa koskeva EU-yhteistyö.

Komission alustuksessa korostettiin strategian kolmea komponenttia (kilpailukyky, suojautuminen ja kumppanuudet) ja pyrkimystä tasapainoon näiden välillä. Mahdollisten toimenpiteiden – ml. ulospäin suuntautuvien investointien osalta – on perustuttava tutkittuun tietoon ja oltava tarkasti rajattuja. Ylimääräinen, yrityksiin kohdistuva hallinnollinen taakka on minimoitava.

Keskustelussa useat maat korostivat tietopohjaisuuden merkitystä. Toimenpiteiden on perustuttava todennettuihin riskeihin. Yritysten kanssa toivottiin kiinteää yhteistyötä riskien arvioinnissa ja työkalujen kehittämisessä.

Monet jäsenmaat painottivat kauppavirtojen monipuolistamisen merkitystä taloudellisen turvallisuuden lisääjänä. Myös yhteistyötä kumppanimaiden kanssa korostettiin. Keskustelussa nostettiin esille tarve välttää ajautumista protektionismiin sekä pitää huolta EU:n toimien yhdenmukaisuudesta Maailman kauppajärjestön WTO:n sääntöjen kanssa.

Usea jäsenmaa korosti kilpailukyvyn merkitystä. Keskustelussa todettiin, että riskien hallintaan liittyvistä toimenpiteistä aiheutuu kustannuksia, jotka on muistettava huomioida osana yhtälöä. On varmistettava, ettei EU:sta tehdä vähemmän houkuttelevaa ympäristöä liiketoiminnalle.

Muutamat jäsenmaat katsoivat, että niiltä EU-mailta, joilla ei ole vielä sisäänpäin suuntautuvien investointien tarkastelumekanismia, tulisi edellyttää sellaisen perustamista. Keskustelussa nousi esille

myös huoli Yhdysvaltojen investointiregulaation ekstraterritoriaalisista vaikutuksista. Vientivalvontayhteistyön kehittäminen komission ehdotusten suuntaisesti (tietojen vaihto jne.) nostettiin esille.

Suomi korosti, että taloudellisen turvallisuuden vahvistamisen tulee perustua EU:n omiin vahvuuksiin, ml. sisämarkkinat ja avoin kauppa. Uusien toimenpiteiden tulee olla ensisijaisesti kauppaa ja kauppavirtojen monipuolistamista edistäviä. Suojautumista koskevien toimien on perustuttava tutkittuun tietoon ja tarkkaan riskien arviointiin. Ulospäin suuntautuvien investointien osalta on noudatettava varovaisuutta, jotta emme tarpeettomasti vaikeuta esimerkiksi teknologiayritysten kauppaa.

Komission mukaan työ etenee eri pilarien osalta suunnitellusti (ml. sektorikohtaisten toimenpide-ehdotusten valmistelu). Komissio toivoo jäsenmailta tiivistä yhteistyötä riskien arvioinnissa.

2. EU:n ja Intian kahdenväliset kauppaneuvottelut

Komission mukaan Intia-neuvotteluissa on tultu vaiheeseen, jossa jäsenmailta tarvitaan näkemyksiä neuvottelukantojen ”uudelleenkalibroinnista”: Miltä osin jäsenmaat ovat valmiita tinkimään neuvottelujen katteesta ja mitä asioita sopimuksessa taas olisi ehdottomasti oltava mukana?

Jäsenmaat antoivat tukensa neuvotteluille. Suurin osa puheenvuoron käyttäneistä maista korosti markkinoillepääsyn merkitystä erityisesti teollisuustuotteiden osalta. Enimmäkseen maat kannattivat laajaa ”eurooppalaista” sopimusmallia, mutta olivat valmiita myös maakohtaisiin räätälöinteihin joissakin kysymyksissä. Osa jäsenmaista varoitti ennakkotapausvaikutuksesta, mikäli tavoitteista lähdettäisiin merkittävästi tinkimään. Muutama jäsenmaa oli valmis myös kaventamaan sopimusta. Joiltakin osin jäsenmailla oli risteäviä näkemyksiä siitä, missä kysymyksissä tulisi pyrkiä kunnianhimoiseen tulokseen ja missä puolestaan olisi varaa maakohtaiseen räätälöintiin.

Suomi korosti puheenvuorossaan Intia-sopimuksen merkitystä kahdelta kannalta: Sopimus hyödyttäisi taloutta ja monipuolistaisi kauppaa, minkä lisäksi sillä olisi geopoliittista arvoa. Neuvottelujen uudelleenkalibroinnissa keskeistä on komission näkemys siitä, mitä EU voi realistisesti saavuttaa. Oleellista on merkityksellinen tulos markkinoillepääsyssä.

Komissio painotti yhteenvedossaan, että neuvotteluissa on tärkeää päästä eteenpäin, mutta ei laadun kustannuksella. Komission määrätietoisena tavoitteena on silti neuvottelujen loppuunsaattaminen ennen EU-vaaleja ja Intian parlamenttivaaleja (huhtikuu 2024).

3. Lounaskeskustelu: Tilannekatsaus EU:n kahdenvälisiin kauppaneuvotteluihin

Lounaskeskustelussa käsiteltiin erityisesti Mercosur-sopimusta. Sopimusta pidettiin laajasti merkittävänä. Korkeimmalla tasolla on tahtotila saada neuvottelut kestävää kehitystä koskevasta lisäinstrumentista vietyä päätökseen, vaikka neuvottelut ovatkin haastavat. Komissio katsoi, että sopimus tulee ymmärtää alustana yhteistyölle, johon liittyy muitakin EU:n instrumentteja, kuten Global Gateway.

Keskustelussa nostettiin esille myös Meksiko-sopimuksen tuomat merkittävät mahdollisuudet EU:lle. Sopimus on määrä saada valmiiksi 2023 loppuun mennessä, ja tähän molemmat osapuolet ovat korkealla tasolla sitoutuneet. Chile- ja Kenia-sopimukset ovat parhaillaan käsittelyssä neuvostossa, Euroopan parlamentti on valmis äänestämään molemmista pian. Komissio peräänkuulutti edistystä myös Afrikan kanssa, mukaan lukien EPA-sopimus Kenian kanssa. Todettiin myös tilanne neuvotteluissa Australian kanssa.

Keskustelussa jäsenmaat painottivat kauppasopimusten tärkeyttä. Monet jäsenmaat ilmaisivat tukensa Mercosur-sopimuksen eteenpäin viemiselle, mutta muuttamatta sopimuksen tasapainoa liittyen markkinoillepääsyyn. Osa jäsenmaista nosti esiin niille sensitiiviset kysymykset. Kestävän kehityksen kysymyksistä käytiin keskustelua, ml. Pariisin ilmastosopimuksen suhteesta sopimukseen sekä sanktioista. Eräät jäsenmaat nostivat esille maatalouteen liittyviä kysymyksiä.

Lisäksi keskustelussa nostettiin esille ASEAN-alueen tärkeys sekä kahdenväliset neuvottelut Indonesian, Thaimaan, Filippiinien sekä Malesian kanssa.

Suomen edustajat
UKKMI Ville Tavio ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Napsauta tähän ja kirjoita keskeisimpien kokouksessa käsiteltyjen asiakirjojen asiakirjanumerot ja tarvittaessa nimet

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite